

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 13/2025**

Rīgā, 2025. gada 8. augustā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2025. gada 24. jūlija sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Toms Ostrovskis, Skaidrite Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Aleksandrs Mirlins, Kristers Pļešakovs, Raivis Spalvēns

konstatē:

[1] Biedrības valde 2025. gada 29. maijā no Sabiedrisko mediju ombuda saņēma Anda Apsīša (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") sniegto sūdzību par portāla jauns.lv (turpmāk tekstā – Medijs) publicēto rakstu "Valmieras novada domes deputātu kandidāti: zaļā vientuļniece, vilki avju drēbēs un internets visiem" (turpmāk tekstā – Raksts), kas pieejams <https://jauns.lv/raksts/zinas/653590-valmieras-novada-domes-deputatu-kandidati-zala-vientulniece-vilki-avju-drebes-un-internets-visiem>.

[2] Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Raksts ir pretrunā ar godprātīgas žurnālistikas principiem, jo informācija par viņu kā kādas partijas deputāta kandidātu ir nomelnojoša un tendenciozs; viņa reputācija tiek grauta, pieliekot etiķeti "vilks avju drēbēs", "kas balstās viena šauri un tendenciozi domājoša mācītāja [...] paustajā viedoklī, kurš tika pielīdzināts "eksperta" viedoklim bez atbilstošas izglītības un pilnvarojuma."

Sūdzētājs uzskata, ka Rakstā negatīvi atspoguļota tieši viņa pārstāvētā partija, izmantojot nepārbaudītus faktus, lietojot vien atsauci "publiski pieejamā informācija liecina" un neminot informācijas avotu.

Sūdzētājs norāda uz Reliģisko organizāciju likuma 4. pantā 1. apakšpunktu: "tieša vai netieša iedzīvotāju tiesību ierobežošana vai priekšrocību radīšana iedzīvotājiem, kā arī jūtu aizskaršana vai naida celšana sakarā ar viņu attieksmi pret reliģiju ir aizliegta." Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka mesianiskais jūdaisms Rakstā tiek atspoguļots negatīvi un tas norādot uz ticības brīvības pārkāpumu. Tāpat Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka rakstā tendenciozi pausta informācija arī par traģiski bojāgājušo puisēnu, kura vecāku reliģiskā pārliecība tiek sasaistīta ar bērna nāvi.

Sūdzības iesniedzējs lūdzu izskatīt viņa iesniegumu.

[3] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Medijam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu.

[4] Atbildes vēstulē Medijs uzsver, ka žurnālists, sagatavojot rakstu, ir rīkojies profesionāli, nav pārkāpis mediju ētikas normas.

Medijs skaidro, ka Raksts ir viens no daudziem rakstiem publikāciju sērijā, ar ko pirms pašvaldību vēlēšanām lasītāji tiek iepazīstināti ar visu 42 pašvaldību (novadu un valstspilsētu) deputātu kandidātu sarakstiem, to lokomotīvēm, tajos iekļautajām slavenībām un dīvainībām. Konkrētais raksts ir par Valmieras novada domes deputātu kandidātiem, kuriem būs jāpārvalda iedzīvotāju skaita ziņā otrs lielākais Latvijas novads.

Raksts ir apskats par publiski pieejamo informāciju par kandidātu sarakstiem. Rakstā tiek secīgi apskatīti Valmieras novada deputātu kandidātu saraksti, atklājot svarīgāko publiski pieejamo

informāciju par sarakstu un galvenajiem deputātu kandidātiem. Visiem sarakstiem ir veltīts vienlīdzīgs informācijas apjoms.

Par partiju "Latvija pirmajā vietā", kuras reģiona līderis ir A. Apsītis, Rakstā ir publicēta šāda informācija: *"Latvija pirmajā vietā" (LPP) līderis ir izglītības un attīstības centra "Universum" valdes priekšsēdētājs un Valmieras draudzes "Kacir" valdes loceklis Andis Apsītis. Publiski pieejamā informācija liecina, ka "Kacir", kuras agrākais nosaukums bija – Valmieras evaņģēlija ticības kristiešu Vasarsvētku draudze "Atklāsme" pārstāv mesiānisko jūdaismu - savdabīgu divu monoteisko reliģiju (jūdaisms un kristietība) „mistrojumu”, kurš nav pieņemams ne konservatīvajiem jūdiem, ne kristiešiem. Mesiāniskais jūdaisms plašāku skanējumu ieguva pagājušā gada rudens sākumā, kad Bērzaunes pagastā Madonas novadā dzīvojošais ar difteriju saslimušo bērnu tēvs Lauris intervijā Latvijas Televīzijai skaidroja, ka viņa reliģiskā pārliecība neļauj vakcinēties, jo „tu nezini, kas tas ir”, kā rezultātā mira četrgadīgs puisēns. Otrais sarakstā ir SIA "PRO-L" (darbības veids: būvdarbi) valdes priekšsēdētājs Līvs Baltgailis, bet trešais - izglītības un attīstības centra "Universum" valdes loceklis, finansists Andrejs Pisarevs. Sarakstā vairāki deputātu kandidāti ir saistīti ar centru "Universum", kurš sevi pieteic šādi: "Ar alternatīvās izglītības metodēm "Universum" palīdz bērniem, jauniešiem, vecākiem un skolotājiem pārvērst izglītības procesu par radošu un aizraujošu piedzīvojumu." Pirms četriem gadiem "Universum" un tā direktors Andis Apsītis pamatīgi sakašķējās ar Ogres novada pašvaldību, kura "Universum" uzticēja īstenot kristīgās mācības programmu Krapes skolā. Bet drīz vien pašvaldība sadarbību ar "Universum" pārtrauca un Ogres baptistu draudzes mācītājs Dainis Pandars Ogres novada domes ārkārtas sēdē par "alternatīvās izglītības metožu" ieviešējiem teica, ka "tas ir vilks avju drēbēs. Esam pārliecinājušies, ka notiek sektantiskas darbības". Ogres novada mērs Egils Helmanis (Nacionālā apvienība) toreiz pauda: "Sabiedrības interesēs nav pašvaldības naudu novirzīt kādas sekas šauram interešu lokam. No šī brīža ar "Universum" mūsu ceļi šķiras." Savukārt LPP vēlas, lai tās ceļi šķiras no viesstrādniekiem: "Primāri attīstīt Valmieras novada un Vidzemes iedzīvotāju potenciālu, atsakoties no viesstrādnieku politikas."*

Medijs informē, ka informācija par draudzi "Kacir" ir publiski pieejama un iegūta no "Lursoft" datu bāzes, pašas draudzes/centra "Universum" mājas lapas, ekspertu (Ogres Trīsvienības baptistu draudzes mācītājs Dainis Pandars, Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas Ogres un Suntažu draudzes mācītājs Mārtiņš Kalējs) viedokļiem. Raksts par "Universum" darbību Ogres novadā iegūts no oficiālas mājas lapas – Ogres novada domes mājaslapas (raksts "Pašvaldība lauž līgumu ar uzņēmumu UNIVERSUM", <https://www.ogresnovads.lv/lv/jaunums/pasvaldiba-lauz-ligumu-ar-uznemumu-universum>).

Medijs skaidro, ka informācija, uz kuru atsaucas iesniegumā A. Apsītis, ir publisku personu pausts viedoklis par KACIR darbu un A. Apsīti. Žurnālists ir precīzi norādījis personu, kas šo informāciju ir paudusi, kā arī norobežojies no viedokļa paudēja. Līdz ar to saskaņā ar normatīvajiem aktiem žurnālists nenes atbildību par trešo personu paustajiem viedokļiem, kas turklāt ir publicēti oficiālā novada pašvaldības mājas lapā.

[5] Biedrības valde Sūdzību, informāciju par Sižetu un Medija atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

Ievērojot konstatēto, Ētikas padome secina:

[6] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un Raksta atbilstību likumu normām. Biedrības Ētikas padome Rakstu un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[7] Rakstā cilvēki tiek informēti par partiju pārstāvjiem, žurnālistam veicot izpēti un apkopojot publiski pieejamu informāciju, kā arī uzklusot atsevišķus informētu cilvēku viedokļus. Medijiem ir tiesības veikt šādu izpēti. Jo sevišķi tas ir nepieciešams priekšvēlēšanu laikā, lai iedzīvotājiem būtu pieejama informācija no dažādiem savstarpēji neatkarīgiem informācijas avotiem. Ne rakstā sniegtajā informācijā, ne tās ieguves procesā nav saskatāmas biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumu pazīmes.

[8] Ievērojot secināto, Skaidrīte Lasmane, Andrejs Mēters, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Toms Ostrovskis, Kristers Pļešakovs, Aleksandrs Mirlins, Raivis Spalvēns balso, ka Medijs NAV pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksu.

Ētikas padomē nolemts:

1. Medija rīcībā NAV konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
2. Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Medijam.
3. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.